

Вісник

UKRAINIAN NEWS

18 травня 1947 р.

Число 19 (77) Рік III

Читайте сьогодні:

- Голос із-за океану (стор. 1).
- Міжнародна інформація (стор. 1, 2 і 3).
- В. Василенко. Свобода торгівлі чи світова господарська війна (стор. 2 і 3).
- Г. Д. Другий з'їзд представників української еміграції (ст. 3).
- В. Голуб, В. К-ий. Переселенські справи (стор. 4).
- А. Юр. Роля агрономів у переселенні (стор. 4).
- Бандуристи серед чужинців (стор. 5).
- Е. Ц. та П. П. Відвертий лист до редакції українських часописів (стор. 5).
- Б. Д. Новини дитячої літератури (стор. 6).
- Ю. Дивняк. Дитина нашої епохи (стор. 6).

Голос із-за океану

Нижче подаємо статтю, надруковану в часописі „Наш Клич“ (Аргентина) п. н. „Припиніть ту кампанію!“

Серед великої української скитальської маси в Європі перебуває поважне число інтелігенції та здана знанням осіб із наукової, культурно-освітньої, господарської, політичної та іншої громадської роботи. Професори, журналісти, письменники, провідники установ, провідники політичних партій, військовики. Це невелика частина української народної еліти. Бо більша частина її була зметена з лиця землі московськими й німецькими наїзниками під час війни, а лише незначна горстка погодилася із фактом московсько-радянської окупації України й осталась у батьківщині.

Ця гнана ворогами частина української провідної верстви, що опинилася на скитальщині, напевно є для українського народу немов би рештою його прецінного скарбу, скопленого на час небезпеки поза межами досягу нищівного ворога-окупанта. Принаймні таким скарбом уважають тих урятованих провідних українців українські люди на цьому американському континенті.

Знаємо, що провідні люди з різних українських груп, навіть у нестерпних особистих життєвих обставинах на скитальщині й відірвані від свого народу, не можуть собі відмовити політичного зацікавлення та дискусії. Тому приймаємо за природну річ, що вони дали живо цікавлять всіми політичними проблемами українського народу й решти людства. Ми також знаємо, що під час війни між різними українськими національними групами в Україні була розходження (переважно тактичної натури), як у даних обставинах вести українську національну політику та визвольну акцію. Тому стараємось розуміти та навіть оправдати ті академічні дебати й суперечки між провідними політичними скитальцями на тему: чії погляди та акції в визвольній справі під час війни були правильніші і т. ін. Однак ніяк не можемо зрозуміти й нічим не можемо виправдати того, пощо сторонники різних національних груп взаємно обкидують себе болотом, один одного навіть провокують і денунціюють. Пощо прозивають себе профашистами, фашистами, криптобольшевиками, терористами і т. п. ганебними епітетами?! Чи такого взаємного плюгавлення вимагає українська визвольна справа? Чи воно може допомогти партійним, або й хоч би особистим інтересам тих, що взаємно паплюжать себе? Треба наївно, щоб повірив у це. На нашу думку, таке непогамоване взаємне паплюження може привести лише шкоду, і то величезну, передусім тим, що беруть участь в тій жалюгідній кампанії. Вони підрізують галузь, на якій сидять. Вони підкошують свій авторитет серед українців на американському континенті. Бо деякі тутешні люди, які звикли утворювати політику з наклепництвом на людей з несвоєї політичної „па-

рафії“, підхоплюють ту заморську кампанію плюгавлення й затроюють нею і так не зовсім чисте й здорове політичне повітря на цьому континенті.

Найбільшою радісною вісткою за моря для українців на американському континенті було повідомлення про створення Координаційного Українського Комітету на скитальщині. Ми взяли це як початок до створення об'єднаного національного фронту. До Координаційного Українського Комітету належать прибічники всіх головних українських національних груп (крім Степана Бандери). Туди належать націоналісти, монархісти, соціалісти і інші. В першій мірі той комітет мав би припинити кампанію взаємного й публічного плюгавлення між прибічниками даних партій. Досі той комітет цього не зробив. Кампанія далі триває, навіть на цьому континенті. Ось соціалісти плюгавлять неосоціалістів, особливо націоналістів, навіть тих, що є в координаційному комітеті, прозиваючи їх фашистами і т. ін. Знову гарячі голови з нац. групи називають соціалістів затаєними комуністами і т. д.

Або візьмім справу УПА. Кожна група на скитальщині підживляється під неї, кожна свідчить, що УПА це її дитина, кожна хоче політичного кредиту за УПА. Це негідне, а при тому є доливанням оливи до вогню кампанії наклепів. Інтерес української визвольної справи диктує, щоб ніхто з тих, що є на скитальщині, не надуживали імені УПА. Вона не є скитальчою організацією! Скитальці не можуть бути її провідниками в нинішніх умовах української дійсності. Вона напевно має свій провід, який є серед неї, в батьківщині. Яку користь можуть мати ті люди на скитальщині, які стараються витворити публічну опінію серед українців поза межами України, що УПА є якась вузько-партійна політична організація, або що нею керує хтось із скитальщини? Ніхто не збаламутить правильного й твердого переконання українців на чужині, що УПА є всенародною організацією в Україні, якої акцію планує та якою кермує її провід там же.

Розважні, патріотичні провідні елементи серед українських політичних скитальців повинні доложити всіх зусиль, щоб припинити кампанію наклепництва, бо це є кампанія розбрату, розкладу і деморалізації, яка сильно шкодить пропаганді української визвольної справи поза межами України.

Сучасна українська дійсність, вимагає крицевої координації всіх прошарків українського суспільства без різниці світоглядних переконань й приналежності. Всі нові „апостоли“, які останньо почали висувати свої голови з тіні української суспільності, пропонуючи своє „непомилкове вірую“, закликаючи всім непростими національними „тріхами“, ста-

Черчіл знову про Об'єднану Європу

ЛОНДОН. (Радіо-Штутгарт). 15 травня. Промовляючи вчора на засіданні „Комітету Об'єднаної Європи“, Вінстон Черчіл сказав, що без поладження німецької проблеми Об'єднана Європа не можлива. Тому треба допомогти Німеччині стати на ноги. В своїй промові Черчіл висловився за утворення світового уряду. Але, на його думку, без Об'єднаної Європи такий уряд немислимий. Тож Європа мусить об'єднатися. Підтримувати цю ідею, як також ідею світового уряду — теж в інтересах Советського Союзу.

Італійська урядова криза

РИМ. На початку цього тижня кабінет де Гаспері склав свої повноваження. Про причини урядової кризи коротко відомо таке: де Гаспері мав намір розширити свою трипартійну коаліцію шляхом залучення до неї незалежних, Вінітті і Бономі, щоб таким чином закордон мав довіря і міг би допомагати Італії; комуністи відхилили таку по-

зицію, наслідком чого і постала сучасна криза.

РИМ. (Радіо-Штутгарт). 15 травня. Державний президент Нікола відбував переговори з Орляндю, Бономі і Парі. Де Гаспері сьогодні відмовився взяти на себе реорганізацію уряду. Нову урядову кризу розцінюють як найважчу в повесній Італії.

Неясність в справі Палестини

НЬЮ-ІОРК (Дена-Ройтер). 12 травня. Після двотижневих дебатів на Сесії ООН питання майбутнього статусу Палестини так і залишається неясним. Безліч вимог зводиться до двох можливих рішень: поділу Палестини на жидівську і арабську держави, або опіку ООН над Палестиною протягом наступних 5 років.

Жиди, здається, стурбовані нерішучістю своїх провідних політиків. Рабин д-р Сільвер захищав думку, що жидівську державу можна створити лише тоді, коли імігрує достатня кількість жидів, щоб утворити більшість. При цьому він висловлювався досить туманно, чи він має на оці іміграцію до уже поділеної країни, чи до Палестини в її теперішніх кордонах. Тепер в Палестині живе приблизно 600 тис. жидів, і до 250 тис. втікачів по-

годжуються там поселитись. Вся жидівська еміграція становить приблизно 400 тис. людей.

Головною темою останніх днів було питання, в якому напрямі мала б працювати комісія в справах розслідування палестинської проблеми.

НЬЮ-ІОРК. (Радіо-Штутгарт). 15 травня. Учора представники Арабських держав заявили, що вони не визнаватимуть постанов слідчої комісії, якщо її ставлення до арабських інтересів буде негативне. Советський делегат Громико вимагав, щоб Палестина перебувала надалі під спільним арабсько-жидівським управлінням, тобто вимагав подвійної держави. Араби на таку пропозицію не пристануть, бо вони хотіли б мати в своїй державі перевагу.

ВІСТКИ З АНГЛІЇ

З перших вісток, що надійшли від українців, які виїхали на працю до Англії, довідуємось, що наших людей зустріли там урочисто, з квітами. Англіїці допомагали переносити речі з пароллавів на авта. Кожен українець дістав чепурну кімнату в бараках, з ліжком, з постілью. Всі дістали харчові картки, яких цілком вистачає. Без карток можна купувати сало, шоколаду, а вже масло видається на картки. Робота порівняно не важка, на фабриках. Сподіваємось, що незабаром дістанемо ширші відомості про життя і працю наших земляків.

„УКРАЇНСЬКІ ВІСТІ“ ВИХОДИТИМУТЬ ТРИЧІ НА ТИЖДЕНЬ

Цим повідомляємо наших шановних дописувачів, кольпортерів, передплатників, читачів і всіх прихильників нашого часопису, що після 1-го червня „Українські Вісті“ виходитимуть тричі на тиждень: у вівторок, четвер і неділю.

Передплата виноситиме: на 1 місяць — 6 НМ, на 3 — 18 НМ.

Окреме число коштуватиме 50 пфенігів.

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТРАЦІЯ «У В»

„Наш Клич“ ч. 6, 13. П. 1947 р.
Буенос-Айрес, Аргентина.

СВІТ СЬОГОДНІ

КІНЕЦЬ ІЗОЛЯЦІОНІЗМУ

СВІТ СЬОГОДНІ

Російські впливи у Франції

ПАРИЖ. Як виходить з повідомлень агенції Юнайтед Прес, Советський Союз утримує в Франції 1452 бюр в інформативних і культурних справах; під цю пору друкується у Франції 16 комуністичних щоденників і 63 тижневики.

Відвідають Севастопіль

ЛОНДОН. Вперше по закінченні війни англійські бойові кораблі завітають до одного советського порту на Кримському півострові. Мову мовиться про з'єднання англійської середземноморської флотії під команду адмірала Вілліса, яке протягом липня відвідає спочатку Стамбул, а потім Севастопіль. („Нувель де Франс“).

Таки Дунайська федерація?

ЖЕНЕВА. (ЮП). Добре, як завжди, поінформований часопис „Ное Цюріхер Цайтунг“ на підставі повідомлень із „дипломатичних кіл“ опублікував звіт, нібито Советський Союз вживає підготовчих заходів, щоб утворити нову Дунайську федерацію, яка перебувала б під советською егідою. В Москві намагаються інтенсифікувати відносини головно між Угорщиною, Румунією і Югославією. Отож, Советський Союз не зацікавлений швидко укладати австрійський мирний договір.

Маневри на Далекому Сході

МОСКВА. (ДПД). Першого травня 250 тис. вояків советської далеко-східньої армії розпочали на просторі від Забайкалля до Берінгової протоки свої весняні маневри. Про це повідомляла французька пресова агенція АФП. Як підтверджують советські вірогідні джерела, маневри триватимуть 2 місяці і відбуватимуться за участю армії Монгольської народньої республіки та з'єднань советської далекосхідньої морської флотії.

ВАШІНГТОН. (ЮП). Американська Палата депутатів 287 голосами проти 107 ухвалила Труменову програму допомоги Греції і Туреччині. Таким чином її ухвалив весь Конгрес. Під час вирішального голосування дійшло до напружених сцен, бо опозиційна частина депутатів обстоювала думку, що затвердження проєкту може привести до війни з Советським Союзом.

Однак опозиція не могла вплинути на більшість членів палати. Один із республіканських депутатів заявив, що, коли б навіть Росія вважала надання 400 млн. доларів допомоги Греції і Туреччині за проголошення війни, то проти цього не може нічого вліяти. Він протестував проти політики задобрення Росії, що так помітна по закінченні війни. Сталін і його привічники, сказав депутат, своєю експансією ставлять на карту безпеку США. А втім, республіканський делегат не вважає війну за неминучу.

БЛИЗЬКИЙ СХІД

Економічне майбутнє Ірану

ТЕГРАН. (ЮП). В одній промові з нагоди іранського нового року, що святкується з початком весни, іранський прем'єр-міністр висвітлює економічні і соціальні реформи, які уряд думає розвинути в своєму семилітньому плані. План передбачає будівництво густої мережі залізниць і автошляхів. Численні леговища мають перетворити Іран на економічний центр Близького Сходу. Щоб забезпечити незалежність країни, на армію буде асигновано великі фонди.

Трансйорданія за Великосирію

БАГДАД. Трансйорданський король Абдулл опублікував Білу книгу про політику його країни. В ній говориться про заснування Великосирії, до складу якої мали б увійти — в рамках Карти Арабської Ліги — Трансйорданія, Сирія і Палестина.

Щоб законопроект став чинним, сенатський комітет мав би ще додатково устійнити деякі формальності, так що остаточний текст закону буде готовий ще цього тижня. А потім підпише його Трумен.

Міністерство закордонних справ уже вживає заходів, щоб американська допомогова акція відразу ж набрала розгону, як тільки документ буде підписано.

Резонанс цього виявився у Туреччині в оптимістичних дипломатичних переговорах. 19-го травня до Анкари прибуде американська місія, до складу якої входять 30 військових фахівців і штабних офіцерів. Вони консульватимуть турецький генеральний штаб щодо потрібних гатунків і типів потрібних матеріялів.

Місцеві офіційні кола гадають, що американська допомога складатиметься з військових матеріялів, вартість яких оцінюють приблизно на 100 млн. доларів.

ВАШІНГТОН. (Дена-Ройтер). Слідом за ухваленням програми допомоги середземноморським країнам американське міністерство закордонних справ подасть (як сподіваються, протягом літа) на розгляд Конгресу програму допомоги для економічної і політичної відбудови Кореї. Дотеперішній державний секретар Ечісон недавно заявив, що США мають намір поставити на службу політиці всю силу своєї економіки. Як акцентував Ечісон, Америка почне з відбудови Японії і тих частин Німеччини, які перебувають під американською контролею; вона вже не чекатиме згоди великих чотирьох. Америка зрештою схильна, за висловом берлінського часопису „Дер Тагесшпігел“, „жертвувати свої долари на мир, а ніж кров своїх синів на війну“.

Димісія Ечісона

ВАШІНГТОН. (АП). Заступник американського міністра закордонних справ Ечісон подався до димісії. На його місце президент Трумен призначив нью-йоркського банкіра і колишнього державного секретаря в американському військовому міністерстві Роберта А. Ловета. Одnocześnie з повідомленням про цю заміну опубліковано лист президента до Ечісона, в якому Трумен висловлює жаль, що Ечісон вирішив відійти до приватного життя.

Труменові 63 роки

ВАШІНГТОН. (Дена). 8-го травня президент Трумен відзначав у Білому домі, разом з членами кабінету, свої 63-ті роковини. Того ж таки дня на одній пресовій конференції президент сказав, що він почуває себе здоровим і не старішим як тоді, коли в 1935 році штат Міссурі послав його сенатором до Вашингтону.

Бойові літаки — Норвегії

ЛОНДОН. (АДН). Щоб зміцнити норвезьку повітряну флоту, минулого четверга англійські повітряні сили передали Норвегії 10 бойових літаків типу „Spitfire“. До кінця цього року Норвегія одержить в цілому 70 таких машин. Крім того, вона одержить ще 18 бойових бомбардувальників „Moskito“ і 30 навчальних машин.

Усталено польсько-український кордон

ВАРШАВА. (ДПД). Мішана польсько-советська комісія, призначена на підставі угоди між Польщею і Україною від 16. 8. 1945 року, підписала протокол про врегулювання кордонів між обома країнами. Одночасно підписано протокол про закінчення обміну населенням в зв'язку з усталенням лінії Керзона. Наслідком обміну 1.3 млн. поляків повернулися до Польщі, а 480 тис. українців — до України.

Кара смерті паскарям

ДРЕЗДЕН. (НЦ). Саксонський ландтаг 8-го травня ухвалив — проти голосів християнсько-демократичного союзу і ліберально-демократичної партії — запровадити кару смерті проти паскарів і темних гешефтарів чорного ринку. Цю пропозицію внесла СЕД (соціалістично-комуністична партія).

Комуністична республіка в Монголії

ПЕКІН. (АФП). Провідник монгольських комуністів Юн Се, член центрального комітету комуністичної партії Китаю, проголосив китайським радіом створення автономної республіки у Внутрішній Монголії. Столицею цієї республіки мало б бути місто Ван е Мiao, розташоване за 400 км. на захід від Харбіну. Комуністичний провідник заявив, що в майбутньому матиме автономію 2 млн. монголів.

Свобода торгівлі чи світова господарська війна

10-го квітня ц. р. в Женеві розпочалась міжнародна підготовка торговельна конференція, в нарадах якої беруть участь представники 18 держав, за винятком ССР. Серед інших завдань конференція має опрацювати загальний міжнародний торговельний статут — Trade Charter — та накреслити практичні заходи щодо зменшення митних і пільгових тарифів. Народи триватимуть 6 місяців. Потім буде скликано світову торговельну конференцію.

Питання, які щойно тепер поставлено на порядок нарад женевської конференції, вже давно обговорюються в економічній пресі окремих світових держав і притягають пильну увагу не тільки економістів, фінансистів, бізнесменів, а й політиків і дипломатів. Той факт, що на цій конференції бере участь аж 178 представників США та 152 представники Британської імперії (перед конференцією відбулась у Лондоні доміняльна нарада в цих справах) говорить за те, що саме господарські справи, а не політичні, є тією головною віссю, навколо якої йде тепер боротьба за тривкий мир, свободу одиниці і народів та свободу торгівлі у світі. Надії на швидкий мир після другої світової війни покищо не справдилися. Політично-соціальні протиріччя між Заходом і Сходом

щораз більше загострюються. Дипломатична політична гра, характерна так для попередньої дипломатії, втрачає значення, залишаючись ареною лише для „розвідування і перевіряння настроїв та апетитів“ міжнародних партнерів. На перше місце виступають економічні інтереси, окремі торговельні угоди між державами, економічні дослідження країн, надання позик, одним словом — розчарування політиків в дипломатичних переговорах примусило держави шукати іншого, простішого виходу, інших зв'язків, іншої мови.

В ділянці світової економічної політики американці й англійці не мають покищо собі рівних партнерів. Тут для них двері відкриті навстіж. Це добре розуміє Москва, що дедалі продовжує свою політику автаркії-відгороджування від світових промислових і торговельних інституцій і організацій, очевидно з наміром, щоб набравшись сил, заявити світові, що „ми доженемо й переженемо“ перedomі країни Америки й Європи в найкоротший час.

Відмова ССР брати участь в економічних міжнародних нарадах нікого не хвилює, бо життя примусить його раніше чи пізніше шукати друзів. Промови Молотова на Московській конференції в справі політичної

і економічної єдності Німеччини, напосідання на відшкодуваннях з точної продукції німецької промисловості — чи не найкраще виявили слабі місця советського господарства. Внутрішні диспропорції в советському народньому господарстві, зокрема в промисловості між окремими районами, тепер виявляються ще гостріше, болючіше. Ось хоч би такий факт: перенесення центру промисловості за Урал, на Сибір утворило стільки складних і важких проблем (постачання сировини, транспорт, робоча сила), що для їх практичного розв'язання потрібний час, устаткування, кваліфіковані кадри...

Перед світовим господарством стоїть дилема: продовжувати „свобідний економічний хаос“, — започаткований німецьким націонал-соціалізмом, ускладнений советськими демпінгами, який мусів призвести до другої світової війни і неминуче закінчиться цілковитим фіаском, — чи перейти до системи свободного, плянового господарства й торгівлі, яка забезпечить природний вияв творчих економічних сил і можливостей окремих народів-держав і стане головною передумовою національної „prosperity“, успіху і

мирного співжиття вільних народів у майбутньому.

Розв'язати цю дилему способом „копіювання хаосу“, тобто залишення в силі старих економічних засад і метод практичного діяння, як це зробила Ліга Націй після першої світової війни, не можна. Стати на шлях большевицьких крайностей, навіть у вигляді якоїсь „новішої економічної політики“, нічого, крім світової катастрофи, принести не може. Залишається розумна синтеза, відчуття можливого і зрозуміння практично, реальної потреби за даних умов. Саме на женевській конференції мають обмірковуватись спроби, можливості зібрати світові економічні сили, щоб їх „кинути на голодні черепа й проти духу дикої агресії“ та віднайти найдоцільніший вихід з господарської й політичної кризи світу.

Щоб зрозуміти бодай в загальних рисах все те, що має стати в центрі нарад цієї важливої економічної конференції, мусимо звернутись до історії боротьби за „New Deal“ в США за часів Рузвельта. Ще в 1933 р. президент Рузвельт стривожив Америку й увесь світ своїми далекосяжними політично-господарськими реформами: в країні високорозвиненого капіталізму і вільного господарства він запровадив урядову контролю над виробництвом, торгівлею і цінами, почав

велику програму суспільних робіт, встановив субвенції сільському господарству, „визволив“ долар від золотої основи тощо. Одне слово, почав обмежувати „Free enterprise“, свободу приватно-капіталістичної господарської діяльності, орієнтуючись на «поміркований державний соціалізм», на інтереси „забутої простої людини“, виразником якої досі залишився один з кол. його заступників Воллес...

Закінчилась друга світова війна. Президент Рузвельт, творець та ініціатор „New Deal“, несподівано помер, виникли нові завдання, зв'язані з відбудовою повоєнного господарства й торгівлі, з переходом на мирні рейки всього складного господарського апарату та розбудовою міжнародної торгівлі. І саме тепер стало питання, чи далі йти шляхом, що його вказав Рузвельт, чи залишитись вірним американській традиції, бо „свобода процвітала там, де влада була розподіленою. Навпаки, підпадала, де вона була великою мірою централізована. Тому наша пошана до свободи приватної ініціативи має глибше коріння, ніж бажання зберегти зиски й власність. Вона, ця свобода, є частиною і шматком того, що ми називаємо Америкою.“ (Трумен).

Заступник Рузвельта і його політичний товариш — сьогоднішній президент Трумен, який в усьому іншому залишився вірним своїй

(Від нашого кореспондента)

Бразилія заборонила комуністичну партію

РІО-де-ЖАНЕЙРО. (ДПД-Ройтер). 7-го травня бразилійський Верховний суд видав постанову про заборону комуністичної партії в Бразилії. Бразилійський президент Епіріо Гаспар Дутра наказав розпустити терміном на 6 місяців дві робітничі організації, що перебували під сильним впливом комуністів. Верховний суд мотивував свою постанову тим, що комуністична тактика дала змогу Москві, починаючи з 1947 року, впливати на кожний страйк в країні.

Щоб запобігти всіляким несподіванкам, президент наказав обставити військом всі важливі пункти столиці.

Комуністи заявили минулого тиж-

ня про свій намір оскаржувати ухвалу суду. „Tribune Popula“, орган бразилійських комуністів, теж протестує. Один відомий журналіст в консервативному „Correio da Manhã“ пише: „Я не захищаю комуністичну партію, але я захищаю демократію. До вчора у нас була демократія. Що у нас сьогодні — ніхто не знає.“ І навіть Освальдо Аранья, голова теперішньої сесії ОН і колишній бразилійський міністер закордонних справ, висловив жаль з приводу заборони комуністичної партії, хоч він особисто теж почуває, мовляв, огиду до комунізму. На його думку, цілковита свобода висловлювання всіх політичних пар-

тій — шлях до утворення справжньої демократії“.

Наступного дня англійська комуністична партія назвала постанову бразилійського Верховного суду „виразом зростання реакційного впливу американського імперіялізму на Бразилію“.

Політичні спостерігачі гадають, що відтепер бразилійська комуністична партія, — а кількість її членів доходить до 600 тис.! — існуватиме надалі як підпільний рух.

Канада теж проти

ОТТАВА. (Дена-ІНС). Джорж Дрю, міністер-президент провінційного уряду Верхньої Канади, обвинувачував комуністів у прагненні створити советську Канаду і вимагав вжити негайних заходів, щоб покінчити з комунізмом у Канаді, оголосивши його як незаконний. Дрю посилався при цьому на одну комуністичну публікацію, яка закликає канадських комуністів „дати робітникам советську Канаду“.

Англія скорочує термін військової служби

ЛОНДОН. (Дена-Ройтер) 8 травня. Втомлені і неголені члени парламенту — деякі з них без комірців і краваток — зібралися ранком у четвер в Нижній палаті, щоб продовжувати далі дебати з приводу закону про військову службу. Дебати тривають уже 18 годин без перерви. До 200 депутатів були присутні під час нічних дебатів, коли параграф за параграфом обговорювано всі точки законопроекту. Інші члени парламенту спали в кімнатах до курення і на галеріях. Після майже 23 годин промов, найдовшого засідання в історії англійської Нижньої палати, дебати з приводу закону про військову службу перенесено на 11 год 30 хвилин.

У середу Нижня палата схвалила 368 голосами проти 17 додаткову пропозицію уряду скоротити термін військової служби з 18 до 12 місяців.

Другий з'їзд представників української еміграції притяг велику увагу всього еміграційного середовища. З'їзд бо мав не тільки підвести підсумки майже дворічного перебування на території трьох окупаційних зон, а й накреслити нові завдання, що виникають у складних умовах бездомного існування, і обрати новий керівний чинник, здатний діяти і вести нашу громаду.

З'їзд розпочався 8-го травня. Після вступної частини з'їзду, делегати уважно прислухаються до звітів головного секретаря та референтів ЦПУЕ: організаційного, відділу культури й освіти, правової охорони, жінок, суспільної опіки та інш. Цифри, факти, порівняння змалюють картину досягнень, яких добилася українська еміграція за час дворічного перебування в окупаційних зонах. Потім звітує мандатна комісія. На перший день прибуло понад 40 делегатів з правом ухвалюючого голосу та численні гості.

Другого дня вислухано звіти про працю інформаційного відділу, фінансового, про переселенські справи, звіт контрольною комісією, а о 4-й год. дня почалася праця комісії. Контрольна комісія звітує за час від першого до другого з'їзду.

Після звіту розгортається дискусія. Першим бере слово С. Баран. Він висловлює надію, що праця в майбутньому буде кращою, ніж дотепер. Тому що за спиною масмо уже півторарічний досвід. На еміграції ми створили такі культурні цінності, якими не може похвалитися ні одна національна група. Окремо д-р Баран спиняється над працею Переселенської Ради, — наймолодшої нашої організації, що має, проте, перед собою великі найважливіші завдання.

У критичних зауваженнях промовець зазначив: ЦПУЕ в цілому не тримало зв'язку з пресою. Установи не влаштували конференції з представниками преси (виняток — Переселенська Рада). Тим часом слід пресові конференції у головних громадських організаціях скликати щомісячно. Інформаційний відділ не може бути владою над пресою, його завдання — дати інфор-

мації для української преси та інформувати чужу пресу. Преса мусить бути цілком вільною.

У виступах багатьох учасників з'їзду порушено важливі питання, хоч слід сказати, що дискусія основним чином проходила навколо преси та міжчасових відносин. Делегат з французької зони звертав увагу на відсутність тісного зв'язку ЦПУЕ з французькою зоною.

Делегат англійської зони звертає увагу на те, що перебування в таборах багатьох з наших людей деморалізує. Тому треба якнайшвидше виїжджати на працю. З англійської зони має виїхати 100 тис. українців. Своєю працездатністю українці завоювали собі перевагу при переселенні.

Загалом в дискусії взяло участь близько 40 чоловіка.

У з'їзді брали участь також канадські гості: п. Храпливий і дир. Єрмичов. Дир. Єрмичов виступив з дуже поважною промовою, в якій позначив учасників з'їзду з заокеанським розумінням демократії. — Річ не в тому, — сказав він, — як хто себе називає, річ у тім, хто чим є. Хворого не треба питатися про здоров'я, бо його вигляд сам про себе уже говорить. Як би не запевняв він вас про те, що він здоровий, повертіти йому аж ніяк не можна. Західній демократизм полягає у шануванні одиниці. Кожна окрема людина має право думати, як собі хоче, і так, як вона може. П. Єрмичов запевняв, що до таких понять всім доведеться привчатися, чи хотіли б вони того, чи ні.

Пізно ввечері 10-го травня закінчується дискусія. З'їзд приступає до обрання управи ЦПУЕ. Тому, що статутарна комісія не змогла вирішити всіх справ нового статуту, з'їзд обирає стару управу ЦПУЕ в повному її складі і зобов'язує її до 4-х місяців скликати новий з'їзд для затвердження випрацьованого в той час статуту і перевиборів. Це довір'я зобов'язує ЦПУЕ звернути увагу на цілий ряд важливих питань, зафіксованих в резолюціях з'їзду.

Г. Д.

З'їзд української еміграції — головнокомандувачам

(Від нашого кореспондента)

Другий З'їзд української еміграції, з нагоди дворіччя з дня перемоги над німецьким фашизмом, вислав привітальну телеграму головнокомандувачам окупаційних військ у трьох зонах. В телеграмах говориться:

„З нагоди другої річниці великої перемоги союзних демократій над нацизмом і фашизмом маємо честь висловити на Ваші руки, Ексцеленце, наш правдивий подив і вдячне признання“.

З нагоди свята перемоги над нацизмом в Регенсбурзі в таборі Гангоферзіллонг 8-го травня вранці відбулася урочиста служба Божа,

на якій були присутні, крім мешканців оселі, учасники Другого З'їзду української еміграції. Г. Д.

3 нагоди 27-роковин закінчення Зимового Походу

6-го травня в таборі Н. Ульм відбулася відправа з нагоди 27-х роковин з дня закінчення Зимового Походу військ УНР. На відправу прибули військові ветерани, учасники походу — козаки і старшини в привітності командарма, з прапором, овіяним славою Зимового Походу.

Країна достатків

Випадковий відвідувач Бельгії дивується з успіху відбудови країни. Той, хто вивчатиме економічні справи цієї країни, переконається, що експеримент, початий у Бельгії, великою мірою є повчальний. Адміністраційні витрати обмежено, держава дуже піклується про імпорт і дослідила всі куточки світу, шукаючи товарів. Бельгія сьогодні є склепом західної Європи. Головні й ділові вулиці Бельгії вирують натовпами відвідувачів, які від злизування широко розкривають очі. Тут можна бачити кожну річ, від

дитячого убрания до крісла з спинкою, від черевиків до кондитерських виробів. І не тільки за вітринами, як у Парижі і Лондоні, а й усе це можна купити, скільки забажається, без жадних обмежень. Протягом одного року Бельгія майже досягла довосного життєвого стандарту. Бельгійське виробництво підвищилось приблизно на 90% обсягу продукції 1936/38 рр., а в галузі текстильної промисловости навіть перевищило попередній рівень і досягло 130%. (За „Манч. Гарш“).

В. ВАСИЛЕНКО.

Японія на шляху до відновлення

ТОКІО. (ДПД). В одному відкритому листі до японського прем'єр-міністра Йошіда ген. Мек Артур дав дозвіл вивішувати знову японський прапор на всіх японських суспільних установах. Політичні кола розглядають це розпорядження як один з важливіших поворотних пунктів з часу поразки Японії і сподіваються швидкого укладення японського мирного договору. 2-го травня стала чинною нова японська конституція. З цієї нагоди у всій країні відбулися урочисті свята, в яких взяли участь також імператор і його дружина. Всім націям світу розіслано привітання. Нова конституція підкреслює, що вся влада походить від народу; імператор Гірогіто, 124-й монарх Японії, не

матиме своїх дотеперішніх повноважень, його вважатимуть лише за „символ держави і єдності народу“. Віднині він буде відповідальним перед народом, що його, народ, вперше в історії Японії наділено найвищими повноваженнями. Завдання імператора обмежуватимуться надалі лише чисто репрезентативними функціями. 20-го травня буде скликано японський парламент і дотеперішній прем'єр Йошіда разом з своїм кабінетом складе свої повноваження.

ТОКІО. (Зюдена). 6 травня. Під час виборів до Рад місцевих громад вирішальну перемогу здобули консервативні партії. Незалежні, яких в їх переважній більшості можна вважати за консервативних, з 2362 місць одержали 742. Інші партії одержали: демократи — 562, ліберали — 446, соціалісти — 402, комуністи — 4.

ТОКІО. 10 травня. Міністер-президент Йошіда доручив провідникові соціал-демократичної партії Катаямі утворити новий уряд. Перед тим міністер-президент заявив, що він складе свої повноваження, як тільки імператор скличе новий парламент.

Виправлення помилки

Через недогляд у ч. 4-5 „Літературного Зониту“ на останній сторінці внизу пропущено таке:

РЕДАГУЄ — КОЛЕГІЯ.

Головний редактор Улас САМЧУК.

»Ukrajinski Wisti«

Neu-Ulm, Ludwigstraße 10.

Authorized by Information

Control Division.

демократичній партії, повертає кермо історії на проторені попереднім розвитком Америки шляхи і погоджується з проголошеною на останніх парламентських виборах новою програмою республіканської партії, яка по суті зводиться до обмеження „New Deal“, до скасування контролю над господарською діяльністю з боку держави. «Freedom of enterprise», повна особиста свобода господарювання, але, зрозуміло, в інтересах насамперед американської нації — ось гасло нового економічного курсу Америки.

Ознаки цього „економічного переродження“ США позначились ще під час війни. Уже тоді, маючи потужну і технічно переозброєну промисловість і сільське господарство, допускаючи вільну гру економічних сил, ясно було керівникам американської політики, що господарство доведеться перевести на капіталістичні рейки. Підготовка до цього, як тепер видно, не зважаючи на війну, провадилась. Ще під час війни, через воєнні позики й аренду воєнного устаткування (lend-lease), а надто після війни через нові позики (в сумі 9 млрд. доларів) Англії, Франції та іншим державам, — Америка завоювала головні позиції у світі, створила нову економічну залежність держав від себе, домігшись господарсько-політичних і торговельних переваг на свою користь. Через різні світові установи (між-

народній банк, конференції, комісії) Америка вже давно вирушила в наступ на світові ринки і сьогодні має цілковите право заявити: „Ми можемо провадити світ до господарського миру, або зіпхнути його до господарської війни“.

Правда, на одній пресовій конференції Трумен сказав, що „господарський обрій“ Сполучених Штатів не зовсім ясний, але хмари можна ще розігнати. У цьому великий шанс Америки, другий в її історії, який вона гадає не випустити з рук. (Перший був після першої світової війни. Але тоді США ще не почували себе сильними, не були такими багатими, не мали такої продукційної могутньої сили, а тепер настала слухна пора взяти доло світу в свої руки).

Світове господарство перебуває тепер в плинному стані. Війна захитала його основи, в деяких частинах світу знищила, майбутнє непевне, і в такій атмосфері зневір'я і нерішучості потрібна тверда рука, енергійне кермо.

Останні рішучі виступи президента Трумена, проголошена ним „нова доктрина“ — широко пролунали по всьому світі. Багатьох вона підбадьорила, у багатьох піднесла дух і збудили останні надії, а дехто вбачив у них „наступ капіталізму на соціалістичні сили“, смертельну загрозу для свого існування. Гли-

бокій і широко задуманий плян Америки став зрозумілим передусім народам зруйнованої Європи, які киче потребують швидкої матеріальної і харчової допомоги. З цього погляду женецька конференція матиме свою вагу для визначення майбутніх шляхів світової політики.

Осьове, важливе і вирішальне в цьому, що як в політиці, так і у відбудові і розбудові світового господарства Америка відмовилась від політики ізоляціонізму і цілком усвідомила свою велику відповідальність перед всіма народами світу.

США обстоюють ідею вільної торгівлі, зменшення мит, упорядкування Англії, її домінію та інших держав, економічно слабших; але всі представники на женецькій конференції розуміють, що треба домовитись, піти на можливі поступки, бо інакше світові загрожує нова економічна руїна. З перебігу нарад видно, що всі держави підходять до кожного питання обережно, часто оглядаючись на своїх сусідів, точаться розмови про вільнішу, а не зовсім вільну торгівлю, однак є надія, що базу для спільного порозуміння буде знайдено. У цьому запорукою є деяка податливість представників США та взаємне зрозуміння загальносвітових інтересів.

Переселенські справи

Більше ясності

Директор Міжурядового комітету збігів на американську зону Елліот Шерк, як пише американський часопис цієї ж зони „Старс енд Страйпс“ від 2. 5. 1947., висловив своє невдоволення з приводу нерішучості і вагання ДП у справі виїзду до інших країн. Висловлюючи думку про те, що переселені особи не використовують повністю можливостей переїхати на нове місце і почати нове життя, він картав тих, що агітують не поспішати, а чекати привабливіших пропозицій.

Читаючи ці повідомлення, ми, на жаль, не змогли зорієнтуватися, до якої національної групи найбільше стосуються ті рядки, бо відомо, що не всі національні групи ДП однаково ставляться до питань праці і переселення. Здавалось — щодо нас, українців, то скрізь, де лише оголошують набори чи до робітничих груп, чи на виїзд до Бразилії, Бельгії, Аргентини — скрізь голосилося багато. Але, може, панові директорів згаданого комітету не цілком відомо, що ті великі правні і фактові обмеження, що ставлять їх перед ДП, не дають можливості записатися всім бажаним. В одних бракує достатньо документів, в других відповідного фаху, а до третіх — різні претенсії чи перешкоди, що їх ставлять окремі працівники УНРРА. Тому чимало людей, що заявляють про бажання емігрувати, з незрозумілих причин не можуть потрапити до списку на виїзд. Такі скарги і випадки ми чули раз-у-раз по таборах під час запису до Бельгії та до Бразилії. Зрозуміла річ, що шахтар не може голоситися на рільника, а рільник не їде до Бельгії на працю до шахти. Крім того, ми знаємо багато випадків (Авгсбург, Новий Ульм тощо), коли в таборах було проведено реєстрацію до тієї чи іншої країни, але та справа на тім і закінчилась.

Але найскрашшим прикладом бажання нашого народу швидше виїхати з Німеччини на сталу працю і життя бачимо в тому, що тепер до пунктів реєстрації на виїзд до Аргентини прибувають тисячі людей.

Отже, як бачимо, за бажанням наших людей на виїзд досі затримки не було.

В. ГОЛУБ.

Про виїзд до Бразилії

Недавно виїхала перша група українських скитальців до Бразилії в кількості 1000 родин. Набір другої групи має провадитися незабаром, але іншою Комісією.

ГУПР вважає, що до Бразилії повинні виїжджати лише особи, які мають там рідну або знайомих, тобто якусь точку оперття.

До відома нашого загалу подаємо деякі інформації Міжурядового Комітету про умови життя та праці, зокрема відзначаємо, що відомості про цю країну, які появились в нашій пресі, надто оптимістичні та утворюють серед нашого загалу невірну про неї уяву.

Міжурядовий Комітет підтверджує, що скитальці покищо не можуть набувати землі і на це швидко розраховувати. Якщо б навіть це вдалося, за зміни відповідних розпоряджень, то при колонізаційному поселенні обов'язково колонія мусить прийняти 30% бразильських громадян. Чужоземцям заборонено утворювати будь-які групи зокрема релігійні, расові (національні) або політичні і провадити пропаганду (зокрема видавати часописи й книжки).

Вільні професії — лікарі, адвокати інженери і т. д. не допускаються до виконання своїх обов'язків, хоч нова конституція має зробити щодо цього деякі зміни.

Загального соціального законодавства в Бразилії нема. Для промислових і транспортних, а також деяких категорій сільсько-господарських робітників є спеціальна система соціального забезпечення та забезпечення на випадок нещастя.

Емігранти можуть змінити місце осідку, якщо мають візи до інших держав. На час договору про працю з фірмами працю заборонено змінювати.

Приїжджаючи до Бразилії, скитальці можуть жити в перехідних таборах під доглядом уряду і реєструються.

Незможні скитальці одержують по 10 доларів (200 крузерів) від Комітету, а після приїзду на місце можуть одержувати аванси від фірми, які потім стягається.

Про житлові умови тим часом відомо, що вони важкі.

Чи прийматиме Австралія емігрантів?

Австралія мусить збільшити своє населення, якщо вона прагне швидко політично й господарськи розвинути. Це визнає уряд і не раз про це офіційно заявляв в пресі і на міжнародних конференціях. Є лише розходження щодо шляхів і темпів.

Уряд мав прийняти покищо тільки англосаксів, при чому в кількості 15.000 осіб. Але охочих було мало. Повідомлено, що Австралія згоджується прийняти також невелику кількість жидів. Недавно голова австралійського уряду знову заявив, що Австралія потребуватиме не менше 20 міль. емігрантів не тільки з Англії, але й з інших країн. У цьому повідомленні немає згадки про скитальців. Які інші країни має на увазі голова уряду, не відомо, але, безперечно, що до скитальців він має свої застереження і до деякої міри їх боїться. Проте знаємо з преси, що австралійський уряд з задрістю дивиться на європейські держави, які приймають скитальців. Треба сподіватися, що й Австралія нарешті прагнучиме взяти скитальців, але це, мабуть, буде вже запізно, бо скитальці розселяться по інших країнах.

На що можуть надіятися скитальці

Останнім часом в Лондоні та Нью-Йорку, серед кіл, які цікавляться майбутньою долею європейських скитальців, помітно велику тривогу про їхню долю.

Незаперечний факт, що 30 червня п. р. УНРРА припиняє свою діяльність; вона вже тепер скорочує свій апарат, згортає свої операції, готуючись передати справи ІРО, що тепер перебуває в стадії організації. ІРО — це одна з допоміжних організацій Об'єднаних Націй. Членами її можуть бути лише ті держави, які добровільно згодяться підтримувати її фінансово та нести моральну відповідальність за долю втікачів. Щоб ІРО могла розпочати свою оперативну діяльність, потрібна згода 15 держав.

Генеральний Секретар ООН Трігве Лі двічі звертався до членів — держав з проханням виявити нарешті свою волю про вступ до ІРО. Відгукнулось досі 14 держав, які обіцяють внести вклади в сумі 112 міль. 500 тис. дол. із загального бюджету ІРО — 151 міль. дол., тобто майже 75%. Отже бракує лише однієї держави. Проте від цієї однієї держави залежить — чи зможе ІРО почати свою операцію, чи доведеться шукати іншого виходу. Тим часом провадиться підготовна праця до організації ІРО. Незабаром в Лозанні (Швейцарія) відбудеться друга нарада представни-

ків держав, при чому є думка притягнути до цієї справи також представників національних груп скитальців.

Непевність долі втікачів спонукає різні міжнародні організації добитися нарешті прискорення переселення втікачів до інших країн. Зокрема ініціативу проявляє Ватикан, утворивши міжнародний Католицький комітет допомоги втікачам. Євхуменічний церковний комітет, що об'єднує інші церкви світу, також розгортає свою діяльність; почав акцію також Міжнародний парламентарний комітет. Але це все справа затяжна, а сьогоднішній день вже потребує вирішення. Ми однак не припускаємо, щоб Міжнародні організації могли допустити викинення на вулицю голодних родин скитальців, не давши їм змоги знайти собі притулок та кусень хліба. Проте нам здається, що пора нарешті самим скитальцям через свої організації виразно зайняти становище до цієї справи і промовити слово в обороні своєї людської гідності. Бо мовчання і терпеливість скитальців подекуди розцінюється як лінєвство чи принаймні як інертність. Ми мусимо твердо сказати, що ми хочемо працювати і заробляти собі чесно на прожиття, але не в Німеччині, бо не бачимо тут можливості для використання нашого уміння і праці.

В. К-ий.

Ідучи на нове місце...

Життя щоденно приносить нові й нові вістки про виїзд якоїсь групи українців на нову чужину, на працю до інших країн або про нові можливості виїзду. Люди хвилюються, міркують, що брати з собою, що кидати.

Та мало з наших земляків думає про книжку, про образок, про букварик для дитини, про підручники. А тим часом ця справа дуже важлива. Треба врахувати, що чим далі від рідної землі, тим у людини більша тяга до неї — до всього того, що звемо рідним і близьким.

Приклади життєві підтверджують це. Багато наших людей, закинутих на далеку чужину за німців, уже будучи тут, почувши оту тугу, страшний тягу за тим рідним, і вони почали шукати свого слова, раділи клаптикам своїх часописів чи книжкам, організували драмгуртки, до чого дома були байдужі.

Як же тепер, ідучи на чужину, не взяти низки ціка-

вих книжок як з белетристики, так і з історії, як не взяти підручників чи навіть букварів для дітей, що підостають. Ота книжка з малюночками, пісенник, отой альбом із чарівними українськими красвидами, з вишивками із образами, з лицами знайомих — вони не дадуть нашим дітям забути рідного краю, занехтувати свою мову. Звичайно, в піднесенні національної свідомості, честі нації, найбільшу надію ми покладаємо на нашу інтелігенцію, яка завжди показувала зразки своєї відданості. Проте всі мусимо пам'ятати, що де б ми не опинились, вивчаючи чужу мову й культуру, треба шанувати і навіть популяризувати свою культуру серед інших народів. Тож не забуваймо про мапу, про книжку, про альбом, про пам'ятку рідного краю, ідучи на далеку чужину.

Г. В.

Роля агрономів у переселенні

9-го травня в Мюнхені, в приміщенні ОПУЕ (Розенгаймерштр. 46 а), відбувся з'їзд агрономів цілої американської зони. На з'їзд прибуло понад 70 українських агрономів. Іменем Організаційного бюро з'їзд відкрив інж. Х. Вітання і вступне слово від Українського Технічно-Господарського Інституту виголосив ректор його, проф. В. Доманицький.

Агроном-суспільник, людина, що не лише теоретично підготована і практично досвідчена в агрономічній діяльності, але й громадський реформатор — ось що нам потрібно і що ми повинні культивувати. Тож мета агронома не вичерпується тим, щоб домогтися вирощення на місці одного колоска двох і молока від корови замість одного літра також двох. Цього прагнути треба, але це далеко не все. Суспільна агрономія і суспільні агрономи, впливаючи на розум і волю сільського господаря, перебудовують — протягом довшого чи коротшого часу, але невідхильно і ґрунтовно — все сільське господарство, його методи, добір с.-г. культур тощо. Величезна роля агрономів в історії європейських народів проявлялася не раз уже за нашої пам'яті, — вислугачити нагадати хоча б такі факти як упридатнення Понтійських болот в Італії чи відвоювання в моря і загосподарення терену Зюдерзее в Голляндії. Але для успішного виконання таких широких завдань суспільні агрономи-практики потребують якнайтіснішого контакту з лабораторіями і теоретичними центрами агрономічної науки, тобто з високими агрономічними школами.

В річницю цих вступних зауваганств проф. В. Доманицького провадилися наради з'їзду, що вислухав і обміркував у подальшому таких два реферати: 1) Про організацію українських агрономів і агрономічної роботи на західно-українських землях у минулому і 2) Про ролю українського агронома в майбутньому. Останній реферат особливо притяг увагу з'їзду, говорячи про великі і відповідальні завдання агрономів у зв'язку з планами нашого майбутнього переселення і оселення на нових землях. На з'їзді був присутній представник

ГУПР, що взяв активну участь в обміркуванні цього другого реферату.

В більшості українська еміграція складається з селянської маси. Звідси відповідальна роля агрономів, що мусять вивчити і ознайомити нашу громаду з країнами можливої майбутнього оселення, з умовами сільського господарства в них. Частина країн потребують лише робочої сили, інші ж країни потребують переселенців-колоністів. Зрозуміло, що саме ці країни найбільше цікавлять українську еміграцію. До таких країн належать насамперед Канада, Аргентина, Бразилія та інші країни Південної Америки. З європейських країн з цього погляду певні шанси дає лише Франція.

Канада для нас являє найбільше перспектив не лише тому, що має придатний клімат і що там є вже українці, але і тому, що там можна купувати землю, отже й ферми, а не лише арендувати їх. Аргентина вже має той мінус, що хоч уряд ставиться до еміграції прихильно, але грошей на переїзд не дає. Тут можна селитися окремими громадами, купувати землю, що на півночі дорожча, а на півдні, в Патагонії, дешевша (щоправда, тут і земля гірша). Лондонське Допомогове Бюро погоджується фінансувати відрядження групи фахівців з агрономів, економістів і правників, що мали б завдання вивчити докладно умови і привезти відповідні інформації; ця група чи комісія мала б також форсувати справу з винайденням коштів на переїзд. Це дуже важливо і таку можливість конче треба використати. Щодо Бразилії, то тут перспективи слабкі. Не говорячи вже про те, що більшість бразильського терену не задовольняє нас щодо клімату, уряд Бразилії ще ставить такі умови, що утруднюють наше переселення: поперше, чистих громад наших поселенців не дозволено — вони мусять мати в своєму складі 30% бразильців; подруге, купувати землю, отже й ферми заборонено; нарешті контракт з робітниками — в тому числі й з сільсько-господарськими — лише на місці, в Бразилії.

Проф. Доманицький інформує присутніх про Туніс і Марокко. До Тунісу з Франції вже виїхало 60

українських родин, а тепер французький уряд розглядає справу з перевезенням до Марокка 30 тис. родин українців, з наділенням їх землею.

Представник ГУПР стверджує, що українська еміграція має фальшиву уяву про можливість масового виїзду в заокеанські країни. Насправді ж нам треба всіляко використовувати всі ті можливості, що є вже реальні, а не відкидати їх, чекаючи кращих. Такі країни як Австралія і Південна Африка покищо цілком для нас нереальні, бо Австралія, згідно з існуючим там законом, мусить прийняти 50% імігрантів англосаксів; а Південна Африка взагалі не заявила досі, що потребує імігрантів.

Після жвавої дискусії з'їзд ухвалив ряд постанов. Поперше, ГУПР і взагалі переселенські органи повинні тримати тісний контакт з спілкою агрономів, (точніше, з агрономічною секцією СУІТЕ). Ясно поставити справу щодо перевишколу селянської маси, розраховуючи на мережу курсів УТГІ. До переселенських органів треба ввести більше фахівців, зокрема агрономів.

Шляхом популярних рефератів ознайомити селянську масу з поодинокими країнами нашого можливого оселення, їх людністю, устроєм і природою, особливо з субтропічними культурами та сільсько-господарським машинознавством. Опрацювати систему землекористування в майбутніх місцях оселення; перешкодувати на місцях, у всіх таборах українських ДП працю переселенських управ силами агрономів. Поставити завданням створити Колонізаційний інститут (на зразок такого, який був у Німеччині ще до Гітлера); цей інститут мав би давати вказівки щодо переселення і оселення на нових місцях.

З'їзд в дальшому затвердив статут агрономічної секції СУІТЕ, обрав центрально в складі 5-х осіб з осідком у Мюнхені. Ухвалено згодом видавати свій агрономічний журнал, а покищо створити окрему сторінку в „Технічних Вістях“, органі СУІТЕ.

А. ЮР.

Хтось сказав, що справжнє мистецтво переростає національні рамки і стає легко доступним, зрозумілим і близьким для всіх: воно має загальнолюдську мову. Не буде, гадаємо, ніяким перебільшенням говорити в цьому сенсі про виступи Капелі Китастого-Божика перед чужинцями. Про це свідчать хоча б останні виступи Капелі перед німецькою публікою в Мюнхені та Ульмі.

Великий концерт у Мюнхені відбувся 15 квітня ц. р. у великій конгресовій залі Німецького Музею.

Переповнена зала на дві з половиною тисячі осіб зустріла бандуристів бурхливими оплесками. Програму концерту заповняли деякі пісні давнішого репертуару та деякі нові, що їх Мюнхен ще не чув. Слід відзначити, що поема „Байда“ Хоткевича, співана в Мюнхені ще в минулому році, в цьому концерті під технічним та мистецьким оглядом багато перевищила минулорічний спів та гру. Це саме можна сказати і про „Встає хмара з-за Лимау“. З нових пісень добре прозвучала пісня „Ой літа орел“ з сочистим сольо баритона Погорілого. Гарно випала у виконанні та інтерпретації народня пісня „Ой, у полі корчомки“.

Заслуговувати на зурю оплесків дістали пісні композиції Г. Китастого „Вставай, народе“ на слова Ів. Багряного та народня гумореска про двох дядків-селян з їх 20 синами та 20 дочками. Перша слухача напружує та електризує, вводять його у світ жорстокої сучасності українського народу з його смертельною, але все бадьорою боротьбою. Музику Г. Китастих дав таку ж як текст— бадьору, бойову, підіймаючу дух і налію всіх прошарків народу — „синів Мазепи“, як сказано в пісні. Друга пісня — гумореска — дає повне відпруження слухачам та вводять їх у царину своєрідного та дотепного українського народнього гумору. Із розмови з композитором виявилось, що він таки справді взяв свою гумореску з нашого села, чути від одного з останніх народніх бандуристів-сліпців на Україні ще в тридцятих роках і відтворену ним по довгих, наполегливих зусиллях.

БАНДУРИСТИ СЕРЕД ЧУЖИНЦІВ

Вона, безперечно, вдала і не тільки народнім відповідає мотивам, але й мистецьки довершена.

Концерт пройшов з повним успіхом, не зважаючи на те, що в акустичному відношенні зала має значні недоліки і не відповідає вимогам вокальних концертів, в наслідок чого в деяких місцях залі капелю не можна було почути в повній її силі й майстерності виконання.

Якщо взяти на увагу такий численний здиг народу, рідко бачений на подібних концертах, його оплески й ентузіазм — концерт треба оцінити не тільки з мистецького боку, але й національного, бо він супроводився величавою маніфестацією слухачів на честь українського мистецтва.

В Ульмі концерт Капелі бандуристів відбувся в понеділок 5 травня ц. р. Ще за декілька днів до концерту про нього сповіщали афіші в Ульмі і в Новому Ульмі.

Тому ми зовсім не здивувалися, коли на наше запитання, як доїхати трамваем до Бляй-Дорн Казерне, де мала виступати Капеля, перша німка, до якої ми звернулися, докладно пояснила дорогу і додала:

„То ви, напевно, на концерт українських бандуристів?“. Але зате як же ми були розчаровані, потрапивши нарешті до величезної залі, яка придатна однаковою мірою, якщо хочете, для гри в кошівку, сітківку тощо і вже аж ніяк не для вокальних виступів. І справді, як виявилось, акустично зала зовсім не задовольняє.

Концерт почався в'язанкою козацьких пісень. „Засвітали козацьки...“ — вдали і бойовий пролог. У „Ревуть-стогнуть гори-

хвилі“ бандури майстерно відтворили образ розбурханого моря і на цьому розлогому тлі ще чіткіше окреслюється постаті паливод-козаків, що „плачуть-тужать в турецькій неволі“.

У другій частині справді бадьоро і піднесено пролунав марш „Вставай, народе“ (слова поета І. Багряного, муз. Г. Китастого). З неменшим успіхом виконано історичну пісню про Байду-Вишневецького (обробка Хоткевича). І Самокіш, і Мінський як солісти добре справилися з своїми партіями. Проте чи не найкраще виявила Капеля свої збірні спроможності в зворушливо-прямуючій „Закувала та сива зозуля“, де стільки простору для басів і тенорів! Елегійно-молитовна „Ой зійшла зоря вечерова“ Леонтовича на мить перенесла слухачів у стан якогось величного екстазу. Щедрівкою „Різдвяні дзвони“

(обробка Кончевича) відтворено враження, нібито й справді десь урочисто дзвонять святкові дзвони...

З жартівливих пісень добре інтерпретовано „діла Матвія і його сусіда Ярему“ (муз. Китастого), „Котилася ясна зоря з неба“ і в'язанку жартівливих пісень.

Від дум, балад, історичних народніх пісень, через шедрівки до жартівливих пісень і західньо-українських коломийок — такий широкий діапазон творчих можливостей Капелі.

Загалом концерт пройшов на високому рівні; публіка була дуже задоволена і довго не хотіла виходити з залі. В приватних розмовах ми чули тільки подив та задоволення. (Чудовий вечір! Ми, мовляв, ніколи не сподівалися щось таке почути). Що це говорилося шире, а не з почуття „такту“ чи якихось інших мотивів (щоб не робити нам прикросів своїми „необережними“ зауваженнями), — свідчать офіційні відгуки критики. І справді, наступними днями місцевий часопис „Швебіше Донау-Цайтунг“ між іншим, писав:

„Не знаю, чим більш захоплюватися: чи віртуозним опануванням бандури з боку кожного, чи вириваними голосами бандуристів, що однаково приємно звучали в усіх регістрах, і з яких кожний вартий того, щоб бути солістом. Майстерне відтворення колискової Брамса (соліст В. Божик) ошасливило слухачів...“

Отже, успіх був повний. Нам хотілося б побажати лиш одне: щоб Капеля забезпечила себе добрим перекладачем-конферансьє. На нашу думку, недоцільно сполучати в одній особі функції диригента і... тлумача-конферансьє; не досить подавати чужинцям слухачам тільки самі назви точок, бо слідкувати за програмами не кожний слухач спроможний, та й не всі їх мають. Отож куди більше враження справила б пісня, коли б чужинець розумів ще й її зміст. Не думаємо, що конферансьє забуло б багато часу. Затє ефект був би подвійний: поруч із задоволенням від мистецького виконання, чужинський слухач міг би глибше збагнути душу і відвічні прагнення українського народу, вкладені в його пісню-слово. А це пішло б лише на користь всій українській справі.

Виставка в Ділінгені

З ініціативи і заходами проф. Горняткєвича, членів Таборової Ради і керівника УНРРА п. Крокєрта організовано в Ділінгені мистецьку виставку. Стіни чотирьох менших кімнат і однієї великої залі оздоблені чудовими килимами та рушниками, на засланих скатертниками столах розкладено різноманітні експонати: з чудовими ніжними вишивками рушників, сорочок, плахти, скатертини, з прекрасними інкрустаціями гудульської скриньки, з ніжними ніжно-кольорові писанки тощо.

У великій залі відразу ж звертає увагу чудово виконана різьба по дереву — хрест і на нім біла фігура розп'ятого Христа. Височить над свіжими узорами вишивок велична модель мурованої церкви з позолоченим дахом — робота Г. Смеречинського. Особливе зацікавлення, як серед українців, так і чужинців, викликає скринька з писанками. Дійсно — великі чуда маленького розміру, цілі картини на блаженській шкарлупі: рожева церква, маститичний козак на коні, квіти, які готові перевершити собою красу квітів з кюмб, що в подвір'ї табору.

В наступних кімнатах — книжки і часописи, видані останнім часом; ще далі — картини. Тут особливо попрацював проф. Горняткєвич. З його власної збірки виставлений тут, між іншим, портрет Т. Шевченка, пензля поета Богдана Лепкого, копія фресок із Софії, картини роботи проф. Горняткєвича — замислене, покрите легким туманом озеро.

Між блискучими вишивками, гудульськими кошами та топірцями, гарними виробами шевської і краєвської майстерень — є експонати, що свідчать не лише про мистецькі руки і смак, експонати, які говорять про велику любов до історії України, до осіб, що ту історію творять.

Захотілося збігові обставин, щоб у великій залі музею відбувалися потрібні засідання етнографічної прупи конференції ВУАН. Чулось на тих засіданнях як гаряче билося серце професорів, як любовно дивилися на них численні експонати мистецьких рук українського народу.

Леонід П.

ВІДКРИТИЙ ЛИСТ

до редакції українських часописів

Недавно в часописі „Неділя“ вміщено замітку, що російський хор Євсєнікова та співаки-солісти у Відні виступали з надзвичайним успіхом. Ми примушені розкрити маленьку таємницю: в цьому хорі співає великий відсоток українців, а також із згаданих співаків-солістів найбільше є українці. Але це не новина, що „братський народ“ використовує не лише співаків-українців, але й Україну та весь її народ для своєї справи. Згадаємо однак випадки, коли українські мистецькі сили доцільно використовувались для української справи.

Національний хор Української Народної Республіки під диригуванням Олександра Кошиця за межами України виконав величезну роботу серед чужинців, роботу не лише мистецьку, а й національно-політичну. Пізніше ми мали великий хор під мистец. керівництвом проф. Нестора, широківідомий хор „Думка“. Також цей хор, переборюючи труднощі, зокрема тиск советських „настанов“, ревно і з успіхом ширив українську пісню і піднісв хорово-музичну культуру на рідних землях.

Року 1928 „Думка“ виїздила на гастролі за межі ССРСР і мала за-

служений успіх, зокрема у Франції. Хор збирався поїхати на гастролі вдуге—до різних європейських і заокеанських країн. Проте йому не дозволили, як не дозволено було й видати друковану працю про діяльність цього великого хорового колективу та його творця, диригента проф. Нестора.

Минуло майже 20 років—і ось в українському часописі „Америка“ читаємо на першій сторінці: Український хор скитальців в Європі під керівництвом проф. Нестора з великим успіхом виступив у Головній квартирі американської Армії у Франкфурті. Хор, крім українських пісень, виконував твори Моцарта, Штравса, Верді та пісні муринські.

Отже це той самий диригент славнозвісного хору „Думка“ проф. Нестор, якого доля нині закинула, як і багатьох українських діячів у Німеччину. З останніх сил вибиваючись, з одним адміністратором, без жадної допомоги від наших громадсько-політичних організацій, що так багато люблять говорити про солідарність та репрезентацію нас, українців, перед світом,—проф. Нестор створив хор, про який з похвалою пише чужинецька преса, не лише в Європі, а й за океаном. А тим ча-

сод співаки живуть в житлових умовах значно гірших, ніж рядові скитальці деяких наших таборів. При відповідному бажанні та старанні українських громадських організацій хористам „України“ (так нині зветься хор проф. Нестора), очевидно, можна було б надати краще житло і цим бодай частково винагородити людей, що вибиваючись з останніх сил, творять справжнє національне мистецтво.

Поміляються ті, хто думає, що коли ми маємо багато хорів, дві капелі бандуристів, оперний ансамбль,—то цього вже досить, щоб репрезентувати нашу музичну культуру перед світом. Репрезентувати перед урядовими місцеві УНРРА—з цим можна ще погодитись. Але перед культурно-музичним світом—аж ніяк ні. Культурний світ буде слухати нас з великим співчуттям, він розуміє, що ми маємо гарну мелодійну пісню, але не побачить він у наших численних хорах справжньої хорово-музичної культури. А тим часом ми її маємо.

Коли б з тих багатьох хорів, що ми маємо на еміграції, вибрати кращих співаків, створити великий модерний європейський хор з допоміжною групою солістів, яких також не бракує на еміграції, та запропонувати мистецьке керівництво проф. Несторові,— то можна собі

увявити концерт в оперових залах Штуттгарту, Мюнхену, Парижу, Лондону, де слухачі почули б твори Гайдна, Шуберта, Моцарта, Верді—і поруч твори Стеценка, Леонтовича, Лисенка, Людкєвича, Ревуцького... Це дійсно виглядало б репрезентаційно, це дійсно нас відповідно атестувало б перед широким світом і примусило б чужинців зрозуміти, що ми хоч нині бездержавні, а все ж таки народ з великою культурою.

Наша еміграція почала розпорозуватись по світі. Все це самодіяльне і напівпрофесійне, що ми тепер маємо, також розпорозиться і буде безсиле працювати в мистецтві поза таборами УНРРА, бо мається основну працю на заводі, в шахті чи фермі. Хто відвідає шахтарів у Бельгії, Франції, Англії тощо? Хто привезе їм найсолідший подарунок — чар рідної пісні, яка могла б підтримати їх духовно на чужині?

Отже ми пропонуємо: хоч і багато часу вже прогаляно, але саме тому необхідно, щоб передбачуваний з'їзд культурно-мистецьких працівників поклякав до праці з енергійних та відданих людей організацію, яка б дискусії про опери та симфонії відклала на пізніший час, а приступила б негайно до створення концертного БЮРА. Таке Бюро мусіло б зібрати на еміграції всі дійсно мистецькі сили, об'єд-

навши їх в мистецькій концертній групі. В осередку уваги і праці Концертного Бюра мав би бути вищезгаданий репрезентаційний хор під керівництвом проф. Нестора. З боку ЦПУЕ, всіх громадських організацій, а також нашої преси мусіла б бути енергійна підтримка. Коли б усі часописи однозгідно звернулися із закликом до еміграційного суспільства, щоб кожен хор, театр пішов назустріч такій справі і вклав свою частку, давши ту чи ту імпрезу на користь Концертного Бюра! А при добрій пропагандивній роботі преси можлива також всеміграційна добровільна збірка, яка напевно дасть фонд, що скріпить матеріально базу і цим самим допоможе реалізувати цю важливу справу. Бо пізніше буде дуже прикро і соромно, коли наші кращі мистецькі сили підуть на послуги різних чужинських концертних організацій (вже нині маємо чимало таких випадків).

Ми, українці, маємо великий мистецький скарб на еміграції. Великий Кошиць показав нам, як можна і слід популяризувати наш національно-державницькі ідеї і змагання перед чужинським світом. Така праця вельми потрібна і дасть велику допомогу скитальцям у боротьбі за краще майбутнє не лише їх самих, але й цілого нашого народу.

Е. Ц. та П. П.

3 новин дитячої літератури

„Бій за володіння душами українських дітей на чужині — бій за майбутнє володіння Україною в Україні“ — в цьому одному реченні (із вступної статті п. н. „Основи“ в III-му збірнику „МУР-у“) сказано дуже й дуже багато. Сказано про велику істину, що її може не всі ми відчуваємо й усвідомлюємо в усій повноті.

У бою за дитячі душі найпівнішою зброєю вкупі з рідною мовою завжди є і буде рідна дитяча книжка. Тільки, на жаль, ми не завжди хочемо розуміти, що до дитячої книжки мусимо ставити особливі вимоги і літературного, і педагогічного, і ілюстративно-мистецького характеру.

Власне, педагогічний бік дитячої книжки у нас ще найчастіше беруть до уваги, але лихо в тому, що ця „педагогічність“ звичайно відгонить таким примітивізмом і таким незручним менторством-повчальністю, яка не лише відгонить дітей від книжки, а златна взагалі вбить в них будь-який інтерес до неї; коли ж укупі з такою „педагогікою“ йде ще й літературний та мистецький примітивізм, то ясно, який ефект від такої дитячої лектури.

Оці короткі вступні завваги насуваються, коли до наших рук потрапляє відразу „аж“ одинадцять випусків для дітей. При наших слабких видавничих спроможностях таке число — просто подія. Тим паче, що більшу частину випусків ми дійсно з спокійним сумлінням можемо дати в руки нашим дітям.

Але тільки частину. Бо такі появи як „Казка про Івася“, „Паровий верблюд“ і подібні „казки про золоту рибку“ змушують нас пригадати, що друкувати з призначенням для читачього загалу — це вже не приватна, а загальногромадська справа і перед такими „творами“ слід остерігатися передусім батьків.

Безперечно, автор „Казки про Івася“ мав добру інтенцію (мало хто їх не має!), але вона ніяк не надолужить і не оправдує браку інвенції, поетичного хисту, навіть незнання основ правопису. Розглядати ближче літературну і педагогічну недолугість книжечки — просто жалко місця. Як і жалко його на розгляд „Ізак-миротворця“, що вийшов недавно в Августурзі ніби як казка для дітей, ніби як політична алюзія, а фактично як черговий вияв віршопісної хвороби.

І коли подумати, що на такі речі виходять друкарські засоби, кміще і папір, то не знаєш — дивуватися, чи гніватися; тим більше, коли одночасно в твоїх руках три гарні п'єси для дитячого театру, видані... на циклостил. Правда, у нас драматичних творів не звикли читати, але власне дитячі п'єси, видані дбайливо, з ілюстраціями, зацікавлюють дітей і привчають змалку до цього високого роду літератури.

Дебют молоді піаністки

20-го квітня 1947 року в Майнц-Кастелі відбувся фортепіанний концерт піаністки-студентки Галини Крилової.

В програмі концерту твори Шопена, Баха і Брамса.

Піаністку прийшли слухати ті, хто справді любить музику і розуміє її. Стримано, з певною пересторогою зустріла аудиторія появу молоді піаністки. Коли аудиторія стихла, з естради полилися перші звуки фантазії-п-моль-Баха.

Кожний акорд, кожний звук, що доносився з естради впеваючи слухачів, що перед ними не звичайна собі студентка-практикантка, а молода, але вироблена, талановита піаністка. Стихли звуки фантазії і аудиторія, провавши напружену тишу слухання,

„Бабусин козушок“, „Снігова царівна“ і „Королівські шати“ (вміщені в збірничку „Я хочу, я мушу“), три дитячі п'єси В. Софронова, видані циклостильно в „Бібліотечі таборової спени“ варті того, щоб видати їх друком, зокрема дві останні, що побудовані на казках Г. Андерсена. Автор добре знає сцену і це його великий козир.

Що дитячі п'єси чи тільки картинки, дбайливо видані, можуть мати успіх у дітей, доказом цього „Півник та курочка“ Н. Забіди та „Гусеня“ Н. Бурик, видані відомим уже в-вом „Нашим дітям“ — ОПДЛ. Молодша, а й старша дітвори не тільки залюбки зачитується ними, але зараз же починає виводити спенічно, — найкращий доказ потреби й вартості таких видань.

Цінним додатком до обох картинок — поти на спів і фортепіанок композиції В. Витвицького. Пісні складені на народніх мотивах є цінним вкладом у нашу дитячу музичну літературу. Обидві картини зокрема в дитячих садках втішаються повним успіхом.

Для дітей садкового віку призначена теж чудово з мистецького боку багатоколірна книжечка роботи О. Судомори „Про двох папків і дві кізочки“ до слів М. Коцюбинського, видана в цьому ж в-ві. Жаль тільки, що поганий папір і поганий друк далеко не віддають краси Судоморових оригіналів.

Правдивою несподіванкою є майже одночасна поява трьох журналів для дітей. Додаток до „Нашого Життя“ п. н. „Малі Друзі“, присвячений Шевченкові, покищо не дає уяви, чи справді зможе він продовжувати добрі традиції відомих ще з-перед війни „Малих Друзів“. Першою умовою для цього є збільшення об'єму, бо й справді, що можна вмістити на 8 малих сторінках? З цього погляду журнал „Юні Друзі“, що став виходити у Мюнхені як додаток „У Трибуни“ з призначенням для старших дітей і юнацтва, виглядає куди корисніше. На його 16 сторінках знаходимо майстерний уривок з недрукованої досі повісті Гната Хоткевича про Т. Шевченка, оповідання про зустріч нашого генія з малярем Сошенком і поему про нього пера Р. Завадовича, далі істор. оповідання про княгиню Ольгу і Володимира Великого, В. Лебедєвої, вірші Карпенка-Криниці і Л. Полтави, байку „Орли“, пригоду індіанця „Бистре око“ і врешті ілюстраційну емігрантську-актуальну гумореску „Цюрик і Чуприк“ Ека.

А вже цілком, як на сучасні умови, може вдовольняти об'ємистий збірник-журнал ч. 1, п. н. „Нашим дітям“, видання кооп. „Лябор“ у Мюнхені, що йому і слід присвятити окрему увагу.

„...Є багато гарних квітів, та діти — це найкращі квіти“ — це слова з казки Оскара Вайлда п. н.

щедро нагородила виконавицю гучними оплесками.

Хвилева перерва — Баха змінили лагідно-журливі мелодії чотирьох етюдів Шопена. Виконані з глибоким розумінням і високою мистецькою технікою, вони цілковито привернули симпатію слухачів до піаністки. На закінчення першого відділу виконано Скерцо-б-моль Шопена. Виконання Скерцо було остаточним іспитом для молоді піаністки, який вона склала з повним успіхом.

В другому відділі було виконано: Брамса — Капрічіо-с-моль та Інтермеццо, а з творів Шопена — Вальс-е-моль, Фантазію-піс-моль та Баяду-г-моль.

З теплим почуттям покидали слухачі залу, складаючи таку ж теплу, ширшу подяку молодій, талановитій піаністці.

М. Ш.

„Велетень-себелюб“, що стала наче програмовою в змісті збірника, зладженого так, що він справді є цінним дарунком нашим дітям.

Тематично збірник не пов'язаний з одною порою року, та перевагу віддано весні, чи радше переможному змаганням весни з зимою, змаганням, підкресленому поезією Г. Чупринки „Льодолім“. Щасливою треба визнати думку перенести в дитячу літературу „Думу про трьох Вітрів“ П. Тичини. Це потверджує думку Б. Грінченка про те, що повинно бути спеціальною дитячою літературою, а тільки взагалі літературою, що з неї частину читатимуть тільки дорослі, а другу частину і дорослі і діти, бо мова і зміст будуть зрозумілі й дітям (див. III збірник МУР-у, стаття „Основи“). І, власне, цьому принципові відповідають усі твори, що їх знаходимо в збірничку. Навіть писана виключно для дітей „Подорож до села Небеляні“ С. Гордінського, сперта на улюбленій особливо молодшими дітьми формі ісенітниць-перевертня, навіть ця „Подорож“ викликає в дорослого читача ширший і сердечний сміх, як викликає його теж чисто дитяче оповідання М. Петрова п. н. „Івасевий сон“. Взагалі, гумор у цьому збірничку — його цінна прикмета.

Велику частину збірника віддано історично-географічній тематиці, яку

розпочинає вірш В. Переяславця „Дарунок“, по ньому ж іде дуже добре оповідання К. Малицької про „Княжну Ганку — Анну королеву“ — про цю добровільну „емігрантку“ з Києва до Франції — на королівський престіл. Відомий класичний опис Дніпра М. Гоголя каже пам'ятати і нам і дітям про те, що „нема в світі ріки, крашої за нього“. Уривок з недрукованої повісті для дітей Г. Ска п. н. „Камінне серце“ змальовує багатства надрів Донбасу, життя й праю в шахтах. Автор добре знає цю частину України і виявляє справжню літературний хист. Природознавчі оповідання: „У лісі“ О. І., „Жовтобрюшка“ М. Петрова і „Хатинка“ О. Іваненко — це літературні мініатюри, що їм забезпечене постійне місце в дитячих виданнях. На межі природознавчого оповідання й казки, та й символіки нашої історичної долі змагу в зустрічі з „ведмедем з півночі“ стоїть казочка „Чому синичка червоногруда“ Івги Шугай.

Прикрасою збірника є поезія О. Лягурицької „Співає хтось так люблю“ і „Квітонька“ та Леоніда Полтави „Рукавиця“. Зміст замикає гостро для нас актуальна байка Б. Грінченка „Пташина рада“, байка Глібова „Шука“, дві статейки, ско-

ромовки і „Розгадаймо“. Двоколірні малюнки Е. Козака і О. Судомори та світліни з Києва численно прикрашають видання. Зладжене воно так, що зацікавить і дошкільнят і молодших та старших школярів, а для шкільного вжитку збірник служитеми як читанка.

З технічно-друкарського боку вражають надто великі різниці в доборі черенок („Камінне серце“, складене без потреби цїцером, вросло аж на 6,5 сторінок); вражає теж просто фатальний чорно-брудний тон зеленої фарби, що відбилося дуже некорисно передусім на обгортці. Така „друкарська неохайність“ у дитячому виданні — просто недоволена.

Всі три періодики: „Малі Друзі“, „Юні Друзі“ і „Нашим Дітям“ редагує ред. колегія ОПДЛ — Об'єднання працівників дитячої літератури, при чому „Юні Друзі“ появляються як пластовий журнал при співпраці старшини нашого пласту.

Обидві установи і дають підставу вірити, що випуски названих журналів крашатимуть шоразу і стануть невід'ємною та цінною лектурою нашої дітвори й юнацтва на чужині.

Б. Д.

Дитина нашої епохи

(Календарна нотатка до 25-тиріччя «Березоля»)

29-го вересня 1917 року, в Київському театрі Бергольє почав свої перші вистави „Молодий Український Театр“. Назва цілком була оправдана, бо складався театр виключно з молодих, тоді ще майже невідомих акторів (Л. Курбас, Гн. Юра, М. Терещенко), і ставив виключно нові українські або перекладні п'єси. З цим театром універсальна національна революція 1917 р. вступила також і на театральний кін та назавжди вивела наш театр з провінційно-єнтографічних нетрів.

1922 р. „Молодий Театр“ перетворився на „Березіль“, який під мистецьким керівництвом Лесь Курбаса безкомпромісно пройшов свій надзвичайний шлях аж до національної катастрофи 1933 р., коли в одній могилі разом із мільйонами селян і робітників лягло і розстріляне відродження двадцятих років. Лесь Курбас пішов на береги Північного льодовитого океану, разом із ним зник у советському концентратку незмінний драматург „Березоля“ і побратим Курбаса М. Куліш, Й. Гірняк — улюблений актор, геніального режисера та березільська акторка О. Добровольська. Решті надзвичайно талановитих акторів і режисерів „Березоля“ на чолі з М. Крушельницьким, Н. Ужвій, А. Бучма і т. д. наказано було „викорчовувати курбасівщину“.

„Березіль“ був тотально знищений, але з історії українського театру ніхто не вирве золотих сторінок „Джиммі Хігінса“, „Газу“, „Золотого черева“, „Седі“, „Мини Мазайла“, „Народнього Малахія“, „Мікадо“, комедійних ревію, „Яблуневого полону“, „Хазяїна“, „Маклена Граса“ та інших вистав „Березоля“. Перші з названих вистав поставили „Березіль“ на рівень передових експресіоністичних театрів світу. Сам батько експресіоністичної драми Георг Кайзер приїхав був із Заходу на Україну подивитися на виставу своєї п'єси в „Березолі“. В цей період Курбас робив цілковиту революцію в театрі, розкладаючи реалістично-побутове мистецтво на складові частини. З цих частин виділив і найбільше опрацю-

вав основу всякого мистецтва — ритм. Деякі його вистави було побудовано просто на голому ритмі і в цій односторонній сфері являли собою вершок досконалості. Глядач здивовано і розчаровано дивився на рух оголених театральних конструкцій, на звільнену від будь-яких звичних декорацій сцену, на актора, що часом перетворювався на гучного акробата, і... нічого не розумів. Він не догадувався, що геніальний режисер, простісінько, як санітар, прочищує сцену від трупів старого театального мистецтва, щоб підготувати місце новому, грядущому барвистому життю на сцені. Що він при тому обережно відбирає кожну зацілілу цеглинку із зруйнованої старої будівлі.

Це нове, свіже, соковите — по кількох роках деструкції прийшло і завоювало глядача: „Народній Малахій“, „Яблуневий полон“, „Алло, на хвилі“, „Мина Мазайло“, „Маклена Граса“, — це не тільки нові мистецькі форми, це нова думка, нова українська людина, якій призначено творити новий світ. Формально беручи — це було нове мистецтво, в якому реалісти Садовський і Станіславський увійшли в синтезу з експресіоністами Г. Кайзером, Л. Курбасом, В. Меєрхольдом плюс активно-романтичний світ М. Куліша. Ідейно — це був голос оновленої революцією української людини. Ця людина однаково відкидала як струхлявілий світ старий, так і нове бюрократично-брудне плянування кремлівської охлократії. Ця людина бачила і відчувала завтрашній день світу і несла на своїх прапорах гасло Хвильового — гасло романтики вітаїзму, в якому тисячолітні українські традиції поєднувалися органічно з гігантським поривом уперед до обривів прийдешнього. Мистецтву цієї людини Хвильовий пророчив велику синтезу елітської гармонії, фавстівської експансії і української вітальності. Цієї хвильованої — а разом задумливої, чутливої, — а разом до жорстокості твердої, ліричної — а разом ідо-гумористичної, закоханої в минулім і традиціях — а разом такої революційно-динамічної душі. Перетопити

і поєднати ці протилежні елементи в творчій синтезі, за допомогою всіх попередніх культурних надбань людства — це значить звільнити український світ від внутрішніх роздираючих його суперечностей, пустити ті динамічно-суперечливі сили по риводіючій новій творчій епохи. Революційність цього нового мистецтва була оригінальна і нова тим, що вона не базувалась ні на раціоналізмі позитивізму й марксизму, ні на містичній ідеалізмі, а на всеослужності й універсальності природи людини.

Кремль не стерпів ні сатири ні лірики „Березоля“. Сьогодні нема на Україні „Березоля“. Але є глядач, який колись захоплювався його виставами. Є актори, яких він виплекав. Є п'єси Куліша, які він викликав на сцену. Є культура і традиція „Березоля“.

Ні в якому разі ми не можемо здавати „Березоля“ до архіву історії театру (а саме таке враження роблять на нас, напр., „Запізнені думки“ Ю. Шереха в часописі „Час“ за 9 і 16 лютого 1947 р.). І то не тільки тому, що творці „Березоля“ ще може живі сидять за дрютами. Якщо пісню ХХ-го сторіччя, яку почав „Березіль“, перервано і взято під замок, то тільки тому, що тюремник чує в ній свій похоронний марш.

Наша еміграція може бути горда з того, що 25-річчя „Березоля“ відзначає березільською працею Драматичної Студії березільця Й. Гірняка та цінною виставою „Народнього Малахія“ в театрі Блавацького.

„Березіль“ весь у майбутньому. Ю. ДИВНИЧ

До наших кольпортерів

Просимо негайно повідомити нас про час одержання цього (19) числа „Українських Вістей“.

АДМІНІСТРАЦІЯ „У. В.“

Давно сподіване видання

(Кільна зауважень з приводу альманаху «Українське Мистецтво»)

Альманах «Українське Мистецтво» — явище нове, потрібне, більше того — закономірно необхідне. Кількість, склад і дотеперішня діяльність еміграційної групи української мистецької інтелігенції дозволяють вірити в успішність почину, найкращим доказом чого є перше число цього серйозного видання. Головний наголос на проблематиці, що відчутно і в критичному огляді сучасної української різьби п. Коломийця — така природна річ («що в нього болить...»). І дуже добре, що пп. С. Гордицький, С. Коломийця, А. Малюца спокійно, твердо, не вдаючись до модних, часто «заумних» екскурсів до «реальної», «ірреальної» та іншої, але обов'язково Європи, говорять тоном рівних з рівними, стоячи на землі. Дуже цікаво розвинута в статті п. Гордицького думка про особливості українського сприймання і цілого, сказати б, мистецько-психічного укладу українця.

Трошки вражає це обов'язкове звертання до паризького авторитету, надто цілком слушно, реально обгрунтованого твердження про окремий шлях українського мистецтва, рівновартний з європейським. Шануймо, але не робімо реверансів: «от і французи кажуть...» Трагедія школи М. Бойчука — жакливість і вичерпливий доказ правильності твердження про невіршальну роль сюжетки для національного обличчя мистецтва! Але мусимо широко сказати — статті викликають бажання дискутувати й далі «шукати істини», а це вже дуже і дуже добре. Солідна, хоч невелика розміром стаття проф. Повстенка. Переглядаєш її кілька разів і з мішаним почуттям радості й ніякості констатуєш, що це **вперше** по-справжньому на сторінках наших численних періодичних видань пролунав голос вченого-мистецтвознавця. Широко хочеться, щоб це був початок циклу невеликих фахових праць на теми нашої мистецької спадщини.

Актуальне питання ставить і п. А. Малюца. Але чи варті уваги

«таборові» своїм змістом і значенням факти з аматорськими етюдами й орнаментом на касеті? Роблячи ж екскурси в минуле, не треба ігнорувати чи забувати поважних фактів як от діяльність Полтавського земства, що обсягом і змістом дорівнювала всім разом узятим осередкам т. зв. «народних промислів» України (адже миргородська школа так само була заснована ним), або поминати, називаючи Славсона, таких діячів як С. Васильківський, акад. М. Самокиш, проф. В. Г. Кричевський, М. Бойчук та ін. Далі: чи лише з бароком пов'язаний полтавський килим? А де ж «empire»? В добу клясицизму килимарство Центральної України дало масу високомистецьких зразків. Не лише в киянських гаптах сліди впливу Ренесансу, але й в звичайному селянському рушнику, а доба барока дала у вишівці як церковній, так і сільській — потрясаючі твори.

Технічний бік видання, якість репродукцій, обгортка М. Дмитренка — мало сказати бездоганні, як на сучасний європейський рівень. Все це просто чудове, навіть зразкове.

Можливо, для кольорових вкладок треба було б обрати не досить безпринципову й доволі слабу студію і не твір, що стилістично мало чим пов'язаний з основними напрямками цього числа. Український змістом, він, всупереч твердженням багатьох прихильників експериментування будь-що-будь, дуже «дискусійний» сказати б щодо форми й навряд чи відповідає повною мірою важливості й змісту приblem, порушених вже згаданими авторами.

Ясна річ, це все аж ніяк не знижує якості і значення цього дійсно доброго видання, за яке редакційна колегія і наш образотворчий актив заслуговують на щирі подяку.

В. Ч.ць.

Ректорат Богословсько-Педагогічної Академії УАПЦ

оголошує приймання заяв на літній семестр,

що почнеться 15-го червня ц. р. До заяви подати такі документи:

1. Короткий життєпис
2. Про освіту
3. Про стан здоров'я
4. Характеристику від місцевого пароха.

Дійсними студентами залічуються особи, що мають закінчену середню освіту. Інші приймаються тільки вільними слухачами.

Заяви з документами подавати особисто або посылати поштою на адресу: Мюнхен, Дахауерштрассе 9/1.

Ректорат.

ПОДЯКА

Президія таборової Ради і Управа табору «Соммаказерне», Авґсбург, висловлюють щирі подяку від табору, а зокрема від 583 позбавлених ДП, всім чужинцям та українцям, які в чорні дні смутку поспішили із підтримкою в боротьбі проти несправедливого висліду скринінгу. Зокрема дякують литовцям Авґсбургу та українським таборам в Н. Ульмі, Інгольштадті, «Стахус» в Кавфбойрені, Міттенвальді, Ділінгені, Швабмюнхені та іншим, що приєдналися до цієї акції.

Президія Таборової Ради та Управа табору «Соммаказерне», Авґсбург.

Група українців, що лікуються в санаторії в Галтінгу, передає щиро-сердечну подяку шановному громадянству таборів Авґсбургу, Фрайману, Ляндсгуту, Міттенвальду, Нойбаєрну, Розенгайм-Стаарінґ-кірхен та Шляйсгайму за святотні дарунки, зокрема тим, що організували, збирали та привезли їх хворим.

Окрему подяку шлемо П. Т. Дуппастирству хворих та СХС Мюнхен за сталу духовно-матеріальну опіку, а також всім українським редакціям за безкоштовне постачання часописів.

Повідомлення

У зв'язку з скликанням Центральним Представництвом Української Еміграції З'їзду наукових робітників, просимо всіх наукових робітників, що перебувають в усіх зонах Німеччини та Австрії подати до Відділу культури і освіти ЦШУЕ (Авґсбург, Юденбергштрассе 8/2), не пізніше як 25 травня ц. р., свої поштові адреси, зазначаючи своє наукове звання або науковий ступінь.

Голова Комісії по організації з'їзду.

Проф. М. Ветухів.

Українці Вюртемберг-Баден!

Бажачучи працювати в підприємствах під американським керівництвом можуть голоситися до Реферату Суспільної опіки ОПУЕ на адресу: Гайльбронн а/Н., Вільгельмштр. 56/1.

Умови праці:

Платня: для столярів, теслярів і будівельників — 1.20 н. мар. на годину, для звичайних робітників — 0.84 н. мар. на годину.

Їжа: Кожний робітник отримує: звичайну німецьку картку харчову місячну, додаткову по денну харчову картку на 300-400 калорій і гарячий поживний обід від американського командування на 700-1000 калорій.

Помешкання: Кожний робітник одержує від фабрики ліжко й постіль у спеціально уряджених приміщеннях.

Для членів родини помешкання будуються й, коли будуть готові, передаватимуться для замешкання.

Одяг: По 14 днів праці робітник отримує робоче вбрання: штани, куртку й черевики, що разом коштують приблизно 35 н. марок.

Час праці: Праця триває денно 7½-8 годин, в суботу — до полудня, неділя — вільний день.

Крім зазначених умов, видається один шматок мила на два тяжні.

Обласне Представництво Української Еміграції на Вюртемберг-Баден.

Вийшли з друку й поступили в продаж

„Практичні справи з географії“

ІВАНА МАР'ЄНКА

Цей посібник рекомендовано до вжитку відділом К. і О. ЦШУЕ у всіх українських навчальних закладах.

З замовленням звертатися на адресу: Мюнхен, Дахауерштрассе 9, «Українська книгарня». Ціна 1 примірника 10 НМ.

Матч в Новому Ульмі

У неділю 11-го травня ц. р. в Н. Ульмі нагріші УСТ «Беркут» відбувся футбольний матч між дружиною УСТ «Скала» (Штутгарт-Цуффенгаузен) і місцевим «Беркутом» П. Не зважаючи на гарну погоду (для змагунів навіть трохи загарячу) глядачів було небагато. Вислід матчу 3:0 в користь господарів, хоч у самій грі не почувалося такої значної переваги «Беркута» П — гра була більш-менш рівновартна, хоч правда, рівня невисокого.

Що давалося зразу помітити — це більша гострість і завзятість «беркутян» в порівнянні з грою «Скала». З трьох м'ячів, забитих у ворота «Скала», два забито в наслідок навального прориву господарів до самих воріт противника і лише третій м'яч вже був «випрацьований». Гарну, справді спортивно натреновану форму показав воротар «Беркута» П, тим часом, як воротар «Скала» грав цілком незадовільно, являючи собою найслабшу ланку в дружині гостей. Крім воротаря, в дружині господарів варто відзначити енергійну і загалом технічно непогану гру середнього оборонця. Лише не варто так довго самому вести м'яч, ніби недовіряючи своїм партнерам, бо це знесилювало даного оборонця і не було виправданним в цій дружині, де м'яч було кому приймати.

18-го травня, в неділю на спортовому полі «Чорногоро» (Авґсбург, Соммаказерне) — футбольні змагання «Беркута» І з «Чорногоро» І і «Беркута» П з «Чорногоро» П.

А. Ю.

Виграла «Україна»

У середу, 7-го травня, на спортовому полі в Цуффенгаузені коло Штутгарту зішлося коло 1500 людей (українці, поляки, німці) подивитися фут-

НАУКОВО-ТЕХНІЧНА ХРОНІКА

В Аргентині теж досліджувати атомову енергію. Агенція АР повідомила, що Аргентина розгорнула дослідження атомові енергії з явно військовою метою. В провінції Мендоса відкрито поклади урану і торію. Їх узятю під урядову контролю. Аргентинський конгрес дозволив фінансування потрібної для праці над атомовою енергією організації, а президент Перон запрошував німецького фізика Гайзенберга до Аргентини.

Пропозиція Атомового Комітету Індії. Організований індійським урядом Комітет Атомової Енергії запропонував побудувати в Бомбей устаткування з напругою 200 мільйонів вольт для переведення дослідів над атомовою енергією.

Заява американського сенатора. Голова Комітету Атомової Енергії при американському конгресі заявив у сенаті, що дослідження атомової енергії коштують Америкі річно від 1/4 до 1/2 мільярда доларів.

Поклади урану в Польщі. Польські геологи знайшли в Нижньому Шлезьку поблизу Гіршберга великі поклади урану. Як відомо, уран — необхідна сировина для виготовлення атомової бомби.

Новий повітряний рекорд. Вантажний літак американської океанської повітряної лінії пролетів з вантажем 1000 кілограмів за 12 годин і 7 хвилин з Нью-Йорку до Лондону. Для цього перельоту зужито 1600 літрів пального.

Потужний електромагнет. Фірма Westinghouse сконструювала і виготовила потужний електромагнет, що має підймальну силу 2000 кілограмів. Маючи в кишенях залізні речі, до цього магнету під час його дії можна наблизитись не ближче, як на 4 метри, не ризикуючи, що магнет їх повіриває.

— Вирубування лісів — загроза водопостачанню. Постачання міста Гамбургу водою опинилось в загрозовому стані. Досліджен-

ня рівня води у водоймищах водо-постачальної системи вказує, що він понизився майже на один метр. Виявляється, причиною такого явища було вирубування лісів навколо Гамбургу, що призвело до збільшеного випаровування опадів, вода яких мала поповнювати водоймища міста. Щоб запобігти катастрофальній загрозі браку води, доводиться в Гамбурзі бурити криниці і діставати воду з підземних джерел.

Метеор. Агенція АП повідомляє, що поблизу села Люгар Добарро коло Лібони (Португалія) впав метеор, що вивірив яму, діаметром понад 6 метрів, не спричинивши, однак, ніякої шкоди.

Трубопровід «Pluto» розмонтовується. Розпочато розмонтовування підводного трубопроводу між англійським островом та берегом Франції. Цей трубопровід побудовано під час другої світової війни. Його назвали «Pluto». Алянти користувалися ним для швидкого постачання пального своїм моторизованим частинам після інвазії в Франції. Недавно до порту Савтгемптон прибув перший пароплав з 5200 тоннами труб з трубопроводу. Сподівається, що труб одержаних від розмонтування вистачить на водогінні устаткування для 50000 будинків.

Безпечні автотшини. Останнім часом винайшли і виготовляють нові безпечні шини до авт. Повітряні камери цих автомобільних шин складаються з двох ізольованих одна від однієї частин: зовнішньої, що безпосередньо прилягає до покривки, і внутрішньої. На випадок пошкодження покривки і продривлення зовнішньої камери, внутрішня забезпечує достатній тиск повітря в шині для того, щоб без аварії загальмувати авто. Таким чином запобігають небезпечі, що від раптового цілковитого випорожнення повітря з шини при великій швидкості, авто могло б перекинутись.

Ю. Ф.

БЮРО ПЕРЕКЛАДІВ

Дипломованого інженера NICO VON BERT,

ULM - DONAU, Lützowstr. 4, Parterre.

ПРИИМАЄ і в найкоротші терміни ВИКОНУЄ:

- 1) Переклади документів та листування з російської, української, польської, румунської і чеської мов на англійську французьку та німецьку мови;
 - 2) Виповнює формуляри і складає заяви на всіх вищезгаданих мовах;
 - 3) Здіймає копії і засвідчує у німецьких нотаріях.
- Дипломи виконуються друкарським способом англійською, французькою та німецькою мовами і завіряються у відповідних установах.

БЮРО ПЕРЕКЛАДАЧІВ.

Нововідкрита перша концесіована
Українська Книгарня

München, Dachauerstraße 9/1

має стало на складі

КНИЖКИ всі, що досі появилися і є в продажі,
ЖУРНАЛИ всі, що тепер видаються,
ЧАСОПИСИ і циклоstileві видання.

ШКІЛЬНЕ І КАНЦЕЛЯРСЬКЕ ПРИЛАДДЯ.

